II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 12 mars 1997

om statligt stöd till Aircraft Services Lemwerder (ASL)

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(97/753/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 första stycket,

efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig i enlighet med artikel 93, och

med beaktande av följande:

I

Den 30 maj 1995 beslutade kommissionen att inleda förfarandet enligt artikel 93.2 i EG-fördraget vad gäller det stöd som myndigheterna i delstaten Niedersachsen hade beviljat Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL), ett företag som är specialiserat på underhåll och renovering av civilflygplan. Företaget ligger i Lemwerder, ett strukturssvagt område som har varit berättigat till regionalstöd enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget sedan den 1 januari 1995.

Fram till 1993 var anläggningen en gren av DASA, som då beslutade lägga ner Lemwerderanläggningen och upphöra med underhållet och renoveringen av civilflygplan och flytta den militära delen av verksamheten från Lemwerder till en annan DASA-anläggning i Manching i Bayern. Delstaten Niedersachsen ingrep och förhandlade fram ett avtal med DASA för att behålla Lemwerderanläggningens civila del. Dessutom fick ett oberoende konsultföretag i uppdrag att utarbeta en rapport om möjligheterna att forsätta med underhåll av civilflygplan som en fristående verksamhet.

I rapporten uteslöts DASA som en tänkbar delägare i Lemwerderanläggningen. DASA beslutade att upphöra med underhåll av civilflygplan, eftersom denna verksamhet inte längre var lönsam med hänsyn till det kraftiga prisfallet och den globala överkapaciteten.

Följaktligen var drastiska åtgärder vad gäller anställda, arbetstider och löner en förutsättning för Lemwerderanläggningens fortbestånd.

I rapporten uppskattades det att det fanns en överkapacitet på 25 – 30 % som inte förväntades minska, medan den årliga efterfrågeökningen uppskattades till endast 3 – 4 %, vilket innebar att marknaden förväntades vara en köparens marknad också efter år 2000. I rapporten rekommenderas därför att verksamheten vid Lemwerder skulle koncentreras på lätt och tungt underhåll, tekniska modifikationer, ombyggnad, utrustning, målning och reparation av civilflygplan. Denna verksamhet skulle bland annat kunna kompletteras med FoU-verksamhet, logistik, utbildning samt renovering och reparation av komponenter.

Med utgångspunkt i ett pris av 44 US-dollar per mantimme för tungt underhåll och 75 US-dollar för målning och en förmodad växelkurs på 1 US-dollar = 1,70 tyska mark (dagens kurs: ca 1,65 mark efter att två år konstant ha legat på 1,50 mark) drog man i rapporten slutsatsen att anläggningen i Lemwerden behövde minst 400 000 mantimmar och en årlig omsättning på omkring 42 miljoner mark för att bli lönsam.

På grundval av rapporten beslutade delstaten Niedersachsen att bilda ett nytt företag vid namn ASL Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL). Det nybildade företaget köpte Lembergeranläggningens alla tillgångar för 1 mark. Delstaten Niedersachsen stödde företaget med ett eget kapital på 10 miljoner mark, varav 3,25 miljoner mark betalades ut omedelbart. Enligt de tyska myndigheterna skulle återstoden betalas ut före slutet av 1996. ASL är helägt av ett dotterbolag till det statliga företaget Norddeutsche Landesbank Girozentrale. Företagaransvaret för ASL åligger emellertid delstaten Niedersachsen, som har garanterat Norddeutsche Landesbank i egenskap av (den formella) ägaren till ASL mot ekonomiska och rättsliga anspråk från tredje part.

ASL har specialiserat sig på underhåll och renovering av civilflygplan. Den militära delen av den tidigare DASA-anläggningens verksamhet hade gradvis överförts till anläggningen i Manching fram till den 30 juni 1996.

DASA betalade 80 miljoner mark till ASL, eftersom företaget skulle ha varit tvunget att betala sociala kostnader (64,5 miljoner mark) och pensioner (27,5 miljoner mark) om Lemwerderanläggningen hade lagts ner. Detta belopp infördes i ASL:s balansräkning som reserverade medel (Rückstellung), men utnyttjades dock delvis för att finansiera det negativa kassaflöde som förväntades under omstruktureringen. För att ASL fritt skulle få förfoga över 60 miljoner mark av detta belopp som likvida medel, utfärdade delstatsmyndigheterna i Niedersachsen en ensidig garanti till ASL för att täcka sociala kostnader och pensionsanspråk upp till det beloppet i den händelse det skulle visa sig att företaget inte blev lönsamt.

DASA hade också förklarat sig berett att tilldela ASL vissa kontrakt fram till och med 1998, bl.a. ombyggnad och reparation av komponenter till militärflygplan, vilket skulle säkerställa 160 000 mantimmar per år.

I samband med omstruktureringen minskade ASL antalet anställda från 1 200 till 575 fram till den 30 juni 1996. Med ett genomsnitt på 80 mark (54 US-dollar) per mantimme och en arbetsinsats på 400 000 mantimmar per år utgick företaget från att det skulle vara lönsamt 1998 efter att enligt egna beräkningar ha gjort förluster på 16,5 miljoner mark 1995, 15,3 miljoner mark 1996 och 10,3 miljoner mark 1997. De positiva siffrorna från och med 1998 grundades på antagandet att omstruktureringen då skulle vara slutförd, att läget på marknaden för underhåll skulle ha förbättrats och att priserna skulle börja stiga från och med den tidpunkten. Enligt dessa uppskattningar, som har lämnats till kommissionen, förväntades omsättningen vara 47,2 miljoner mark 1995, 63,2 miljoner mark 1996 och omkring 65 miljoner från och med 1997.

För att öka företagets konkurrenskraft samtyckte de anställda till en sänkning av de lönekomponenter som inte omfattas av kollektivavtal med 10 % den 1 januari 1995 och en ytterligare sänkning med 7 % den 1 januari 1996. Dessutom avtalades det om flexiblare arbetstider, vilket kan innebära att de anställda måste arbeta upp till 50 timmar per vecka, inklusive veckoslut, utan att några tillägg betalas.

Förutom minskningen av antalet anställda från 1 200 till 575 fram till den 30 juni 1996 har ASD minskat sin kapacitet med 75 % på området för underhåll av militärflygplan och med 30 % på området för underhåll av civilflygplan.

Kommissionen undersökte ovan nämnda åtgärder mot bakgrund av artikel 92 i EG-fördraget och drog slutsatsen att delstaten Niedersachsens åtgärder, dvs. såväl kapitaltillskottet på 10 miljoner mark som den ensidiga garantin för 60 miljoner mark, kan utgöra statligt stöd. Vid den tidpunkten hyste kommissionen allvarliga tvivel om huruvida stödet uppfyllde villkoren för de undantag som beviljas i artikel 92.3 i EG-fördraget och i gemenskapens riktlinjer om statligt stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.(1) Därför beslutade kommissionen den 30 maj 1995 att inleda förfarandet enligt artikel 93.2.

II

Genom skrivelser av den 27 juni 1995, den 27 september 1995 och den 29 november 1995 framförde de tyska myndigheterna sina synpunkter på kommissionens beslut om att inleda förfarandet enligt artikel 93.2 vad gäller det stöd som hade beviljats ASL.

Enligt de tyska myndigheterna utgjorde delstaten Niedersachsens kapitaltillskott på 10 miljoner mark inte statligt stöd enligt artikel 92.1, eftersom Niedersachsen i detta fall agerade som vilken privat investerare som helst skulle ha gjort. Omstruktureringen av ASL hade medfört betydande besparingar som gjorde det möjligt för ASL att agera lika

(1) EGT C 368, 23.12.1994, s. 12.

flexibelt som ett medelstort företag. Löner, lönetillägg och löneförmåner hade reducerats. Antalet anställda hade minskats ytterligare från 782 till 575 fram till den 30 juli 1996. Den totala arbetstiden hade blivit flexiblare. Förhandlingar med potentiella kunder inom hemmaflottan fördes redan och det statliga indonesiska holdingsbolaget IPTN hade uttryckt intresse för att förvärva 25,1 % av ASL. Allt det här ledde fram till slutsatsen att förlusterna kan utjämnas i inledningsfasen och att rimliga vinster kunde väntas. Mot denna bakgrund skulle vilken investerare som helst som bedriver verksamhet på normala marknadsekonomiska villkor komma till slutsatsen att ett finansiellt deltagande i ett sådant företag är lovande. Kommissionen hade inriktat sig för mycket på de inlämnade prognoserna när den bedömde företagets lönsamhetsutsikter. Det skulle strida mot de ekonomiska realiteterna att göra en företagares beteende i en marknadsekonomi beroende enbart av vissa bestämda affärsutsikter. Med beaktande av alla dessa omständigheter ansåg de tyska myndigheterna att delstaten Niedersachsen hade handlat som vilken privat investerare som helst skulle ha gjort.

Vad gäller den ensidiga garantin för 60 miljoner mark framhöll de tyska myndigheterna att den gjorde det möjligt för ASL att använda de betalningar som togs emot av DASA som likviditetsförsäkring utan att minska de anställdas anspråk i konkursfall eller i händelse av andra väsentliga förändringar inom företaget. De tyska myndigheterna betonade att den ensidiga garantin skulle aktiveras endast i händelse av insolvens eller en ytterligare väsentlig minskning av arbetsstyrkan, och endast beträffande de anställda vid ASL, inte beträffande själva ASL.

De tyska myndigheterna var övertygade om att ASL skulle kunna bli lönsamt. Under det första halvåret 1995 nådde ASL ett genomsnittspris på 90,91 mark för sammanlagt 375 000 mantimmar (underhåll: 165 000 mantimmar, 70 mark per mantimme; komponenter: 110 000 mantimmar, 120 mark per mantimme). ASL:s kapacitet var fullt utnyttjad. Det förekom till och med flaskhalsar beträffande nya beställningar. För 1995 väntade man sig beställningar motsvarande 500 000 mantimmar, vilket överstiger såväl konsulternas som ASL:s förväntningar med 25 %. Dessutom var ASL mindre beroende av dollarkursens utveckling, eftersom 70 % av den handel som ASL bedrev gjordes i tyska mark.

Enligt den vinst- och förlustanalys från oktober 1995 som de tyska myndigheterna överlämnade, överträffade den totala omsättningen 1995, på 73 miljoner mark ASL:s egen prognos med 50 % och konsulternas prognoser med 100 % medan, de beräknade förlusterna uppgick till 15 miljoner mark, något mindre än det beräknade beloppet 16,5 miljoner mark.

III

Genom en skrivelse av den 26 januari 1996 överlämnade kommissionen till de tyska myndigheterna synpunkter från tredje parter, en tysk och en dansk konkurrent. Kommissionen hade mottagit synpunkterna efter det att kommissionens beslut om att inleda förfarandet (1) hade offentliggjorts.

Den tyska konkurrenten betonade att den relevanta marknaden för ASL är, och under de närmaste fem till åtta åren kommer att förbli, en köparens marknad med en överkapacitet som uppskattas till 30 %. Därför behöver ett flygplansunderhållsföretag ett betydande antal kunder inom hemmaflottan för att kunna överleva. Stora flygbolag hade egna underhållsanläggningar och de optimerade sina kapital- och arbetskraftsinsatser genom att förvärva ytterligare affärsverksamhet från mindre flygbolag som inte investerar i underhållskapacitet, eftersom köparens marknad råder. Eftersom ASL inte hade en hemmaflotta eller något särskilt förhållande till ett stort flygbolag var företaget helt beroende av avistamarknaden. Den tyska konkurrenten framhöll också att ASL i slutet av 1995 offentligt hade meddelat att det eftersträvade en kostnadsbas motsvarande mindre än 100 mark per mantimme. ASL hade emellertid erbjudit sina tjänster till kostnader per mantimme som var upp till 25 % lägre än det som eftersträvades. Ett sådant marknadsbeteende var möjligt endast på grund av delstaten Niedersachsens kapitaltillskott, som ingen privat investerare skulle ha varit beredd att skjuta till med tanke på marknadsläget.

Den danska konkurrenten uttryckte sin oro angående stödet till ASL och betonade att ett sådant stöd utgjorde en oacceptabel snedvridning av konkurrensen på en redan mättad marknad.

IV

Genom en skrivelse av den 21 februari 1996 överlämnade de tyska myndigheterna sitt svar på de tredje parternas synpunkter.

De framhävde att det, i motsats till konkurrentens iakttagelser, var möjligt för ASL att dra till sig ett betydande antal kunder inom hemmaflottan. ASL tog emot sammanlagt 31 beställningar från fyra flygbolag (två tyska, ett danskt och ett isländskt). ASL hade erbjudit dessa flygbolag sina tjänster till världsmarknadspriser. Samtidigt förhandlade ASL med andra flygbolag för att utöka hemmaflottans kundkrets.

(1) EGT C 295, 10.11.1995, s. 17.

De tyska myndigheterna påpekade också att ASL 1995 hade fått beställningar motsvarande 537 000 mantimmar, vilket var 34 % mer än konsultföretagets uppskattningar, och hade nått en omsättning på 80 miljoner mark, vilket var betydligt mer an den beräknade omsättningen på 47 miljoner mark. De operativa förlusterna uppgick till endast 10 miljoner mark och uppskattades uppgå till 7 miljoner 1996.

Dessutom betonade de tyska myndigheterna att ASL fortsatte att minska kostnaderna, som uppgick till 125 mark per mantimme 1995, och att en ytterligare minskning till närmare 100 mark skulle kunna uppnås genom ytterligare personalnedskärningar (till 575 anställda) 1996.

Vad gäller den ensidiga garantin framhävde de tyska myndigheterna återigen att myndigheterna i delstaten Niedersachsen hade åtagit sig förpliktelser i händelse av en konkurs endast gentemot de anställda och inte gentemot själva företaget. Garantin är inte förknippad med några som helst förpliktelser att tillföra företaget kapital.

V

I juli 1996 samtyckte kommissionen, som svar på en begäran från de tyska myndigheterna, till att uppskjuta ett slutligt beslut eftersom en ny plan utarbetades för ASL, enligt vilken företaget skulle privatiseras igen och nya investerare skulle ta den fulla företagarrisken.

Genom en skrivelse av den 4 oktober 1996 överlämnade de tyska myndigheterna två avsiktsförklaringar till kommissionen. I den första uttryckte det statliga indonesiska holdingbolaget IRTN intresse för att förvärva 25,1 % av aktierna i ASL. I den andra förklarade en grupp på tre privata investerare att de var intresserade av att förvärva resterande 74,9 %. Dessutom var de beredda att efter förvärvet av aktierna förse ASL med ett eget kapital på 10 miljoner mark via ett finansinstitut.

Privatiseringsavtalen skulle undertecknas före slutet av oktober 1996.

De tyska myndigheterna påpekade också att ASL inte helt och hållet hade kunnat använda de 80 miljoner mark som DASA hade ställt till förfogande som fritt tillgängliga likvida medel, eftersom ASL redan 1994 måste återbetala 35 miljoner mark till DASA för att göra det möjligt för DASA att täcka de sociala kostnaderna för de anställda som hade stannat hos DASA. Dessutom måste ASL skjuta till ytterligare 6 miljoner mark inom ramen för en socialplan för att täcka anspråk från 250 av sina egna anställda, som hade blivit avskedade. Slutligen måste ASL 1994 betala ytterligare 9 miljoner mark till DASA för lager som hade tagits över.

Av de ursprungliga 80 miljonerna mark återstod därmed endast 30 miljoner mark som likviditetsreserv.

På kommissionens begäran inlämnade de tyska myndigheterna den 6 november 1996 kopior av privatiseringskontrakten och av den senaste vinst- och förlustanalysen för ASL.

Enligt de tyska myndigheterna avyttrades ASL den 31 oktober 1996. Köpet av 25,1 % av aktierna i ASL genom IPTN framskred dock inte, eftersom det indonesiska holdingbolaget hade ansökt om ytterligare garantier beträffande ASL:s likviditet och eget kapital, som delstaten Niedersachsen hade vägrat att ge.

Förhandlingarna med gruppen av privata investerare, som var beredda att förvärva 100 % av aktierna i ASL, var emellertid framgångsrika. ASL såldes för den symboliska summan 1 mark, vilket enligt de tyska myndigheterna var det gängse priset för ett företag som förväntades gå med förlust 1996 och 1997 och bli lönsamt först i slutet av 1997. Köparna planerade att bevilja ett lån på 10 miljoner mark via PVV GmbH, ett företag de ägde till 100 %, för att utöka ASL:s eget kapital. De tyska myndigheterna betonade att lånet helt och hållet skulle finansieras av investerarna utan inblandning av statliga medel. Det enda villkoret var att delstaten Niedersachsen inte skulle ta tillbaka det kapital som tillförts företaget.

I samband med försäljningen av ASL drog delstaten Niedersachsen tillbaka sin ensidiga garanti för 60 miljoner för att täcka de sociala kostnaderna för ASL:s anställda i händelse av konkurs och förklarade att den inte skulle åta sig ytterligare finansiella förplikterser gentemot ASL.

I den vinst- och förlustanalys som överlämnades av de tyska myndigheterna bekräftas det att ASL 1996 har gjort förluster som enligt beräkningarna uppgår till sammanlagt 8 miljoner mark. Av den bifogade balansräkningen framgår det att ASL har förbrukat alla sina likviditetsreserver i slutet av 1996 och därför har ett trängande behov av ett nytt kapitaltillskott för att täcka de förluster som förväntas uppstå innan företaget blir lönsamt i slutet av 1997.

Som svar på kommissionens begäran om ytterligare information meddelade de tyska myndigheterna den 22 november och den 16 december 1996 att de privata investerarna skulle finansiera kapitaltillskottet på 10 miljoner mark helt med egna medel och att alla statliga ingripanden vore uteslutna i framtiden. Dessutom hade det av köparna tillhandahållna lånet på 10 miljoner mark den effekten enligt tysk bolagslagstiftning att det ersatte eget kapital och kunde därför inte försäkras genom ASL:s tillgångar. Det berörda beloppet skulle således ha gått oåterkalleligen förlorat om ASL hade gått i konkurs. Lånet skulle beviljas för tio år till en årlig ränta om 6 %, så att de två första åren vore räntefria. De tyska myndigheterna lämnade kopior av protokollen över ASL:s styrelsemöten, den kontrollerade årsredovisningen för 1995 och månadsredovisningarna för 1996.

VI

Genom förfarandet enligt artikel 93.2 bekräftades kommissionens ståndpunkt vid inledandet av förfarandet att delstaten Niedersachens åtgärder måste betraktas som stöd enligt artikel 92.1 i EG-fördraget.

Att delstaten Niedersachsens kapitaltillskott på 10 miljoner mark för att forsätta en förlustbringande verksamhet inom ett nybildat bolag utgjorde statligt stöd fastställdes redan i kommissionens meddelande från 1984 [1]. Det faktum att delstaten Niedersachsen inte är den direkta ägaren utan garanterar Norddeutsche Landesbank mot alla konsekvenser av ägarskapet ändrar inget i denna bedömning. ASL ägs formellt av DURUM i Zürich, ett helägt dotterbolag till Norddeutsche Bank/Girozentrale. Denna bank är ett offentligägt företag. Dess aktier innehas av delstaterna Niedersachsen (50 %) och Sachsen-Anhalt (10 %), det kommunägda Niedersächsischer Sparkassen- und Giroverband (33,33 %) och Zweckverband der Sparkassen Sachsen-Anhalt (6,67 %).

Även med tillämpning av den marknadsekonomiska investeringsprincipen [2] kan slutsatsen dras att en normal investerare inte skulle ha handlat på samma sätt som delstaten Niedersachsen 1994. Båda de prognoser för ASL, vilka hade utarbetats av konsulterna och sedan ändrats av de nya ägarna av ASL, och som de tyska myndigheterna hade överlämnat till kommissionen innan förfarandet inleddes, visade att förlusterna under de tre första åren inte skulle komma att kompenseras under de följande åren.

Den ensidiga garantin för 60 miljoner mark utgör också stöd. DASA hade tillfört ASL 80 miljoner mark mot att ha blivit befriat från sina förpliktelser att betala ut 92 miljoner mark i pensioner och sociala kostnader som hade blivit följden av en fullständig nedläggning av Lemwerderanläggningen. Även om det inte fanns någon rättslig anknytning till avtalet mellan ASL och DASA angående tillskottet på 80 miljoner mark, och ASL inte hade någon juridisk skyldighet att lägga undan dessa pengar, kan man med säkerhet utgå från att de anställda skulle ha föredragit att acceptera betalningarna från DASA i stället för att ställa pengarna till ASL:s förfogande, om de inte genom den ensidiga garantin blev övertygade om att deras anspråk inte skulle gå förlorade. Det fanns således en tydlig faktisk anknytning mellan garantin och möjligheten att använda 60 miljoner mark som likviditetsreserv. Tack vare den ensidiga garanin kunde de anställda vid DASA avstå från att omedelbart kräva sina pengar från DASA, och DASA kunde tillföra ASL medel som företaget ändå hade varit tvunget att betala. Samtidigt hade ASL ingen juiridisk skyldighet att lägga undan pengar, eftersom de anställda, som under tiden övertagits av ASL, i vetskap om att pengar stod till förfogande väntade med sina anspråk inom ramen för socialplanen. I gemenskapens riktlinjer om undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter sägs det att "de förpliktelser ett företag enligt nationell arbetslagstiftning eller enligt kollektivavtal med fackföreningarna har att tillhandahålla avgångsbidrag eller förtidspensioner utgör en del av de normala kostnaderna som ett företag måste stå för med egna medel. Eftersom så är fallet måste alla statliga bidrag för att täcka dessa kostnader betraktas som stöd." (punkt 3.2.5). Den ensidiga garantin utgör således otvivelaktigt ett stöd.

Dessutom grundades en framgångsrik omstrukturering av ASL i första hand på yttre faktorer, såsom dollarkursens utveckling och förvärvet av en kundkrets som till 75 % består av kunder inom hemmaflottan, vilka företaget knappast kan påverka. Enligt ovan nämnda riktlinjer, punkt 3.2.2 i, bör dessa faktorer således inte utgöra grunden för en sund omstruktureringsplan. Kommissionen tvivlar på att omstruktureringsåtgärderna, vid den tidpunkt då de fastställdes och stödet beviljades, skulle ha kunnat betraktas som tillräckliga för att återställa företagets lönsamhet.

Å andra sidan kan det inte förnekas att ASL vid genomförandet av omstruktureringsåtgärderna var långt mer framgångsrikt ån vad som förutsades i ASL:s egen prognos. De siffror som lades fram av de tyska myndigheterna bekräftar att ASL gick med förlust 1995 och 1996, dock i minskande omfattning. År 1995 uppgick förlusterna till 14,514 miljoner mark och var 2 miljoner mark lägre än det beräknade beloppet 16,5 miljoner mark, och omsättningen på 77,952 miljoner mark överskred de egna prognoserna med 30 miljoner mark. År 1996 minkade ASL sina förluster till 7,934 miljoner mark, och därmed till endast 50 % av det ursprungliga beloppet på 15,3 miljoner mark. Den förväntade omsättningen på 69,018 miljoner mark överträffade också de ursprungliga beräkningarna med 6 miljoner mark. Enligt de tyska myndigheterna uppnådde ASL dessutom ungefär de eftersträvade priserna, som konsulterna hade betraktat som orealistiska. Tack vare sparåtgärderna kunde ASL dessutom minska kostnader-

[1] Tillämpningen av artiklarna 92 och 93 i Romfördraget på offentliga myndigheters innehav av kapital (Bull. 9-1984).
[2] Tillämpning av artiklarna 92 och 93 i Romfördraget och av kommissionens direktiv 80/723/EEG på offentliga företag inom tillverkningsindustrin (EGT C 307, 13.11.1993, s. 3).

na per mantimme från 125 mark till 100 mark och kom därmed i närheten av marknadspriserna för sina tjänster.

Dessa utvecklingstendenser kan härledas från en förbättrad situation på marknaden för flygplansunderhåll, där överkapaciteten beräknades till 25–30 %. Den europeiska luft- och rymdfartsindustrin nådde anmärkningsvärda tillväxtsiffror på 80-talet, men drabbades av en svår lågkonjunktur från 1990 och framåt som hängde samman med den allmänna ekonomiska krisen och – för den militära delen av industrin – med den politiska avspänningen. Den siffermässiga konsumtionen av luftfartsutrustning inom EU minskade med 14 % mellan 1990 och 1992. Överkapaciteten inom luftfartsindustrin och de pågående nedskärningarna av försvarsbudgetarna hade också 1993 en dämpande inverkan på verksamheten inom luft- och rymdfartsindustrin. Värdet av produktionen minskade 7,4 %, när efterfrågan på hemmamarknaderna minskade och exporten stagnerade. Industin minskade sin produktionskapacitet i motsvarande grad. Enligt den information som kommissionen har till sitt förfogande (Panorama över EU:s industri 1995–1996) verkar den tidigare överkapaciteten inom luft- och rymdfartsindustrin dock att ha minskat överlag, och man räknar numera tack vare den allmänna återhämtningen inom världsekonomin och behovet av en föryngring av flygplansflottan, framför allt vad gäller affärsflyg och helikoptrar, med en accelererande produktionsökning, som också underhållsindustrin kan dra nytta av.

Det faktum att ASL privatiserades på nytt tyder också på att ASL:s prognoser var realistiska och att företaget har rimliga utsikter att efter de förväntade ytterligare förlusterna i början av 1997 börja gå med vinst i slutet av detta år. Investerarna kommer att köpa företaget till det symboliska priset av 1 mark, men skall dock tillföra företaget ett lån på 10 miljoner mark som enligt bekräftelse från de tyska myndigheterna helt skall finansieras med investerarnas egna medel. Lånet skall förse företaget med likvida medel tills det börjar gå med vinst. Enligt tysk bolagslagstiftning har lånet dessutom i konkursfall den effekten att det ersätter eget kapital och skulle således gå förlorat för investerarna. Detta bevisar investerarnas förtroende för ASL:s framtidsutsikter och för återställandet av företagets lönsamhet, som de vid behov kommer att bidra till med ytterligare omstruktureringsåtgärder. Annars hade de knappast ha varit beredda att tillföra företaget så mycket eget kapital. Under dessa omständigheter är det svårt för kommissionen att påvisa avsaknaden av lönsamhetsutsikter och hindra privata investerare från att ta över ett företag med fullt utnyttjad kapacitet, till och med flaskhalsar.

Dessutom har de tyska myndigheterna utfäst sig att se till att inga fler statliga finansiella engagemang görs i företaget i framtiden. Därigenom säkerställs det att ASL måste agera på marknaden som vilket privat företag som helst och att det inte kommer att vara i en sådan position att det kan snedvrida konkurrensen på grund av finansiellt stöd från statliga myndigheter.

Vidare är den ensidiga garantin återkallad enligt de tyska myndigheternas skrivelse av den 6 november 1996, och kan inte längre ha någon inverkan på ASL:s verksamhet.

Mot bakgrund av detta kan man utgå från att företagets lönsamhet kommer att återställas utan ytterligare statligt stöd.

Dessutom bör man beakta den avsevärda minskningen av kapacitet. Arbetsytan för underhåll av militärflygplan minskade med 75 % och för civilflygplan med 30 %. Räknat i mantimmar var minskningen för civilflygplan 33 %, för antalet anställda 50 %. Den kapacitetsminskning som ASL genomförde motsvarar åtminstone eller till och med överskrider den överkapacitet som fortfarande finns på marknaden.

Investerarnas finansiella risk är inte oväsentlig jämfört med storleken på det statliga stödet. Investerarna övertog ett företag vars eget kapital var förbrukat. Om deras projekt misslyckas, förlorar de 10 miljoner mark av sitt eget privatkapital som de helt får stå för själva.

Slutligen måste man vid bedömningen av omstruktureringsåtgärderna till förmån för ASL beakta att företaget är lokaliserat i ett område som numera är berättigat till regionalstöd enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget och där stängningen av ett stort företag som ASL skulle öka arbetslösheten ytterligare utan möjligheter till ersättande arbetsplatser.

Med beaktande av ASL:s uppenbart återställda lönsamhet, den avsevärda kapacitetsminskningen och investerarnas betydande finansiella bidrag med egna medel och det faktum att det var första gången ASL omstrukturerades med hjälp av statliga medel, har kommissionen dragit slutsatsen att såväl kapitaltillskottet på 10 miljoner mark som den under tiden återkallade ensidiga garantin för 60 miljoner mark till förmån för de anställda vid ASL, bägge beviljade av delstaten Niedersachsen, kan godtas enligt undantagsvillkoret i artikel 92.3 c i kombination med riktlinjerna om statligt stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.

Eftersom det fortfarande finns överkapacitet inom sektorn för underhåll av flygplan, måste godkännandet av stödet förknippas med vissa villkor för att förhindra att ASL snedvrider konkurrensen med hjälp av statliga medel.

Därfor måste det säkerställas att de tyska myndigheterna minst fem år låter bli att bevilja målinriktat driftstöd eller målinriktat stöd för finansiering av projekt som ökar kapaciteten.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Såval kapitaltillskottet på 10 miljoner mark som den under tiden återkallade ensidiga garantin för 60 miljoner mark som delstaten Niedersachsen har tillfört företaget Aircraft Services Lemwerder GmbH (ASL), utgör olagligt stöd enligt artikel 93.3 i EG-fördraget, eftersom de inte anmäldes till kommissionen innan de beviljades.

Stöden är dock förenliga med gemenskapens riktlinjer om statligt stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter och är därmed förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget och artikel 61.3 c i EES-avtalet, på det villkoret att de tyska myndigheterna till och med den 31 december 2001 avstår från att bevilja målinriktat stöd som kan bidra till att öka ASL:s produktionskapacitet eller hjälpa till att täcka förluster som åsamkas företaget.

Artikel 2

De tyska myndigheterna skall inom två månader efter delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om vilka åtgärder de har vidtagit för att iaktta detta beslut.

Artikel 3

Detta beslut är riktat till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 12 mars 1997.

På kommissionens vägnar

Karel VAN MIERT

Ledamot av kommissionen